

Vojenství u nás a v cizině.

Major gšt. Jiří Sommer:

Je moderní válka hroznější?

(Podle článku gen. Fullera v The Army Quarterly, leden 1936.)

Definice hrůzy a strachu.

Hrůza je hnutí mysli, vyvolané dvěma činiteli: fysickým a psychologickým, přičemž faktor psychologický je daleko významnější. Ve všedním životě je pro každého hroznou příhodou být svědkem pouličního neštěstí, kdy teče po dlažbě krev. Roztrhá-li granát za války před našima očima člověka, je to pouhá příhoda, protože fysický pocit hrůzy je závislý hlavně na neočekávanosti jevu a za války vyličená příhoda není nic neobyčejného.

Co se týká strachu — což je psychologická forma hrůzy —, je tomu právě naopak. Čím častěji se určitý jev opakuje, tím větší strach máme. Kdežto fysická forma hrůzy závisí na známém, spočívá strach na neznámém. Ačkoli dnes již nevěříme v kouzla a čáry, nejsme přes to méně pověřiví, protože dnes — jako kdysi — absolutní vědění je nám odepřeno.

Základním taktickým problémem za války je otrást spíše nervy nepřítele, než jej zničit fysicky. Jsou to kouzla ve vojenské formě, kde kouzelnické pomůcky jsou nahrazeny zbraněmi.

Moderní válka je humánní.

Po tomto úvodním filosofování můžeme se vrátit k válce. Hned na počátku třeba poznamenat, že dnešní válka není tak nelidská jako kdysi. Odmyslíme-li si přestřelky tisku, lze tvrdit, že nebylo dosud humánnější války než světová válka. Ve starověku byla poražená strana porubána. Římané měli v bitvě u Kanen 75% ztrát. Ve středověku se v bitvě nezajímalo, protože se nevědělo, co se zajatci. Ještě v 1. polovici 19. století byli ranění v bitvě většinou ponecháni svému osudu. Systematickou péčí o raněné můžeme zaznamenat zároveň s pokrokem vědy lékařské teprve v druhé polovici 19. století.

Strach z války.

S rozvojem technických věd se stávala válka sice méně hroznější, ale budila větší morální rozruch. Do počátku 19. století byla válka v životě státu pouhou příhodou, která se dotýkala jen monarchie a námezdného vojska. Od té doby je válka čím dál tím více věcí celého národa. K hrůzám bojiště přibyl strach celého národa před válkou.

V době rozkvětu papežství byli si všichni lidé rovni před Bohem; výkon moci duchovní byl privilegiem papeže. Dnes jsou si všichni lidé rovni před zákonem, výkon fyzické moci je privilegiem vědy.

V době cesaropapismu fyzická hrůza z války byla do značné míry nahrazena duchovním terorem papeže, který mohl dát celý národ do klatby. Jen duchovní teror papeže přivedl Jindřicha IV. roku 1076 do Canossy.

Dnes se blížíme podobné fázi psychologického strachu z války; vyvolává jej rozvoj techniky — především zavádění nových, dosud neznámých zbraní. Je možné, že v příští válce opět uvidíme národy a armády úplně ochromené strachem z neznámých zbraní protivníkových.

Válka je utkání dvou vůlí.

Všecky předválečné Polní řády vysvětlovaly, že válka je utkáním dvou vůlí; vnútit protivníkovi vlastní vůli umožňuje hlavně jeho porážka v bitvě. I dnes platí o válce stejná theorie s jedinou změnou: vítěznou bitvou se dnes válka nerozhodne. K tomu je ještě třeba zdemoralisovat celý protivníkovu národ tak, aby ztratil vůli pokračovat ve válce.

Vůle zvítězit byla sice předválečným dogmatem všech armád světa, ale toto dogma naprosto nedbalo okolností, že bojiště ovládá — více než vůle — strach. Teprve počátek světové války ukázal, že voják není robot, nýbrž lidský tvor, který dává přednost životu před smrtí. Palba protivníkovy přibíla vojáka k zemi — válka pohybná se stala válkou zákopovou.

Nové zbraně ve světové válce.

Přivést rozhodnutí ve válce zákopové dosavadními bojovými prostředky nebylo možno, protože palba obránce na konec vždy zvítězila. Byla to věda, která dodala nové zbraně: plyn, tank a letoun.

Plyn překvapil a nahnal hrůzu. Brzy však byla proti němu vynalezena spolehlivá ochrana v plynové masce. Účelem bojových chemických látek nebylo ani tak ničení protivníkových lidských zdrojů jako demoralisovat a desorganisovat jeho obranu.

Přes to plyn byl dán ihned do klatby, protože byl zbraní novou a neočekávanou. Jeho možnosti byly odborníky přeceňovány, zatím co fantasmie široké veřejnosti jej povýšila na nejohrožnější zbraň v dějinách lidstva. Ve skutečnosti nebyl plyn ani zdaleka tak ničivý, jako na příklad výbušné střely. Přes to hrůza z chemických bojových prostředků vzrůstá dodnes.

S podobným neporozuměním se setkal i tank. Palebné zbraně jeho osádky chráněné brněním budily u pěchoty stejnou hrůzu, jako vzbudí lev u osamělého neozbrojeného chodce v džungli. Tato morální hodnota tanku nebyla však oceněna. Místo aby Spojenci používali tanku jako činitele demoralisujícího, používali ho jako beranidla, t. j. jako fyzického bojového prostředku.

Stejně nepochopení potkalo i letoun. Přes to, že Spojenci roku 1918 disponovali mohutným a početným letectvem, bylo úplně vázáno na použití v rámci ostatních zbraní. Teprve při samém ukončení války vznikly plány na použití letectva k demoralisaci civilního obyvatelstva, což by mělo jistě vliv na odolnost armády.

Poučky ze světové války.

Poučili se vojáci, že morální teror je účinnější prostředek k vyhrání války než fyzické zničení nepřítele? Zdá se, že nikoliv, že jsou tradičně krátkozrací jako roku 1913. Jejich bitevní rituál je vybudován na myšlence fyzického zničení protivníka. Proto nejničivější zbraň — pěchota — je dosud páteří každé armády přes to, že

není dostatečně chráněna proti útoku bojovými chemickými látkami a tanky a na pochodu je terčem útoků letectva.

Poučilo se občanstvo? Částečně. Jeho mysl je však desorientována zejména tiskem, který přepíná nebezpečí plynových leteckých útoků, takže občanstvo nevyřešilo dosud účelně svou obranu proti těmto nebezpečím. Místo aby tisk informoval, jak se chránit proti útokům, vede občanstvo často k panice. Dnes jsme tiskem informováni tak, že několik desítek bombardovacích letounů dovede plynovými pumami trávit obyvatelstvo největšího evropského města.

Srovnání ztrát leteckého a dělostřeleckého bombardování.

Poučné jsou po té stránce anglické zkušenosti ze světové války. Němci v ní podnikli celkem 111 leteckých náletů do Anglie. Těmito nálety bylo v celku zabito 1413 a zraněno 3387 osob, což je počet nepatrný, uvážíme-li, že roku 1934 bylo jen na britských silnicích 7000 osob zabito a 250.000 zraněno. I při nejúčinnějším německém náletu na Londýn v červnu 1917, který byl proveden 22 letouny, nezpůsobily tyto letouny více ztrát než 162 zabitých a 432 raněných, t. j. na 1 letoun průměrně 27 ztrát. To se rovná ztrátám způsobeným na anglickém pobřeží při letmém bombardování několika měst německými křižníky roku 1914.

Z těchto dat můžeme usoudit, že normální dělostřelecké bombardování působí více ztrát než letecký útok. Za stejných předpokladů by musil nepřítel v příští válce podniknout do Anglie pětikrát tolik náletů (t. j. 555), aby zabil tolik lidí, co padne v Anglii ročně na silnicích, a čtyřiasedmdesátkrát tolik náletů (t. j. 8214), aby ranil tolik lidí, co je zraněno v Anglii ročně na silnicích. Vidíme, že se přibližujeme k letecké astronomickému číslům.

Účinek leteckých náletů.

Z toho jednoduchého srovnání přicházíme k prvnímu závěru: Ničící účinek leteckých náletů je bezvýznamný a neodpovídá nikterak přemrštěným uváděným v tisku. Jaký je však morální účinek takových útoků?

Strach způsobený leteckými nálety není úměrný škodám, které tyto nálety způsobí, nýbrž je daleko větší. R. 1916 přeletěly Cleveland německé letouny celkem třináctkrát. Již to způsobilo, že výroba v tomto roce poklesla o celou šestinu.

30. září 1917 za leteckého náletu na Londýn bylo zabito jen 14 lidí a zraněno 38. V ten den klesla však účast dělnictva při pracích ve zbrojovce ve Woolwich více než o 75%!

Tento úbytek na pracovním výkonu nebyl zaviněn ničením, ale pocitem strachu a nemohoucnosti před všeobecným nebezpečím. Nebylo to místní nebezpečí, jakému byli vydáni kdysi stále občané obleženého města, ale nebezpečí neurčité v čase i v prostoru. Nejsnáze by se dalo srovnat se strachem středověkého občana před satanem a démony.

Chování a pocity občanstva za leteckých náletů.

Abychom mohli využít tohoto strachu, resp. chránit vlastní národ proti němu, je třeba zjistit jeho účinek na lidské nervy. To nejlépe zjistíme, všimneme-li si, jak se za světové války chovali lidé za leteckých náletů a co pociťovali.

24. září 1917 při německém náletu na Londýn bylo zabito jen 15 lidí, zraněno 70. Ochranu v úkrytech však vyhledalo 100.000 lidí. Při náletu v příští noci 120.000 lidí uteklo do úkrytů. Výsledek těchto 2 náletů byl tak demoralisující, že 26. a 27. září při setmění lidé automaticky odcházeli do úkrytů.

Pocity zúčastněných nám vylíčí tyto výňatky z dopisů z roku 1918: „Každý den utíkáme třikrát až čtyřikrát do sklepa, protože jsme v stále úzkosti a v rozčilení. Celý svět bude zničen dřív, než dojde k uzavření míru.“

„Zloději a lupiči využívají leteckých poplachů. Zatím co obyvatelstvo je v úkrytech, kradou a vylupují byty.“

„Díky Bohu jsme ještě zdraví. Prožili jsme hrozné časy. Včera jsme byli nuceni utéci do sklepů. Země se třásla tak, že jsem myslel, že přišla moje poslední hodina... Jen kdyby ta hrozná válka byla už u konce.“

„Jsou okamžiky, kdy by si člověk přál, aby nežil. Dlouho již nás pronásledují letecké nálety ve dne, často i v noci. Naše nervy jsou úplně rozrušeny.“

Ráz příští války.

Co ukazují tato fakta? Od polovice 19. století jsou války fyzicky stále méně hroznější, ale psychicky stále strašnější. Proto se objevuje nový taktický činitel — útok na nervy — místo na těla. Je-li tomu tak, našli jsme klíč k rázu příští války.

Ta strana, která dovede způsobit větší hrůzu, bude mít lepší vyhlídky na vítězství. A proto prvním problémem válečných příprav je ochrana proti teroru.

Tato ochrana bude dvojí: vojenská a občanská. Ve vojsku zmizí staré zbraně. Nechráněný pěšák nemůže a nebude čelit tanku a útokům letectva, protože by byl jen semeništem paniky. Bude jej třeba nahradit obrněnými jednotkami. Civilní obyvatelstvo bude třeba vycvičit a ukáznit v protiletecké obraně; pak nemusíme mít obav, že v hodinu nebezpečí selže.

Politická poučka.

Z toho, co bylo uvedeno, lze vyvodit i politickou poučku pro demokratické státy. Demokracie je založena na svobodě občanstva. Občanstvo za války — pro vlastní bezpečnost — musí být ukázněné a poslušné. Tyto vlastnosti se lépe rozvíjejí v autokracii než v demokracii. Národy ovládané diktátory budou proto za války schopnější samy se chránit. Vyrovnat tento handicap může jen demokracie ukázněná.

Dobrou ilustrací toho jsou nedávno uspořádaná cvičení v ochraně proti letadlům v Berlíně a Paříži. V Berlíně se jich povinně zúčastnil každý občan — v Paříži ti, kteří je ignorovali, mohli být pokutováni 16—250 franky! Směšná pokuta za nedostatek patriotismu.

Odpověď na otázku.

Odpověď na otázku: „Je moderní válka hroznější?“ je tedy tato: Fyzicky nikoliv, morálně ano. A to je správná odpověď, protože příčiny válek jsou výhradně rázu morálního a odstranění válek neb alespoň zmenšení počtu jich je třeba hledat v morálních prostředcích: v teroru, který je tak hrozný a všeobecný, že se bude lidstvo hledět vystříhat periodických pokusů spáchat sebevraždu.

Válka není dobrá ani špatná — jen příčiny válek mohou být také nebo onaké. Válka je nutná — nebo zbytečná podle svých příčin. Nechce-li člověk zarputile vyloučit příčiny válek spravedlivým a morálním mírem, najde cestu k trvalému míru jen stupňováním válečných hrůz.

Major gšt. Jiří Sommer:

Americké vyzvědačství za světové války a obrana proti cizímu vyzvědačství.

(Podle Infantry journal, Washington 1936.)

Americké vojenské zpravodajství, řízené zpravodajským oddělením hlavního štábu ministerstva války a zpravodajským oddělením štábu amerického hlavního velitelství ve Francii, prokázalo za světové války armádě velmi platné služby.

Práce byla rozdělena na zpravodajství výzvědné, t. j. na získávání zpráv pomocí vyzvědačů (agentů), a na zpravodajství obranné, t. j. honba za nepřátelskými vyzvědači. Vyzvědačství zahrnovalo v sobě též činnost propagační a sabotáž.

Před vstoupením USA do světové války (duben 1917) skládalo se celé zpravodajské oddělení amerického hlavního štábu ze 2 důstojníků. V Evropě nemělo vůbec žádných agentů. Kde je rychle sehnat? Za agenta se hodí každý bystrý, nebojácný člověk, který zná lidi, řeč a zem, v níž má pracovat, dovede se ovládat, miluje svou vlast — anebo nenávidí nepřítele, touží po dobrodružství nebo po penězích, ale ne v té míře, aby se dal koupit nepřitelem. Dobrý agent se nesmí dát ovládnout alkoholem anebo ženami, musí dovést žít dvojím životem a v stálém očekávání náhlého dopadení. Zkrátka, dobrým vyzvědačem může být jen čestný člověk. Ženy se za agenty většinou nehodí, protože jim ženatí mužové nevěří.

K provádění vyzvědačství je třeba předchozího školení. Německá vyzvědačská škola v okupovaných Antverpách dávala svým žákům tyto pokyny:

při získávání zpráv nesmíte dát najevo ani zvědavost, ani úzkostlivost;

vycvičte si svou tvář jako masku k úplné nehybnosti;

nemluvte o důležitých věcech ve vlaku, v pouličních dopravních prostředcích anebo v kavárně;

vystříhejte se zanechávat jakékoli písemnosti, i roztrhané, na místech, kde by mohly být nalezeny;

poznámky o svých pozorováních si číňte obyčejným písmem a běžnými výrazy na nenápadných papírových dokladech (účty, vstupenky do zábavních podniků a p.); tajte své jazykové znalosti, abyste mohli naslouchat rozmluvám jiných;

schůzky s lidmi, kteří vám dodávají informace, číňte v místech co nejvíce vzdálených od jejich a vašeho působiště;

je lepší získat několik faktů, než sto názorů.

Přestrojení agentu mnoho nepomůže. Falešnou paruku nebo vousy a ličidlo válečné ovzduší nesnese. Aby se agent mohl vydávat za Němce, musel vypadat, mluvit a jednat jako Němec, nejlépe když to byl Němec. Agent potřebuje mít bezvadný pas a osobní doklady. Ty mu dodá zaměstnavatel. Často mají u sebe tajný inkoust, duté mince nebo knoflíky k ukrytí zpráv.

Co dostávali agenti za svou nebezpečnou činnost? To záviselo na druhu agenta a na jeho práci. Průvodčí autobusu dostávali 5 dolarů (dnes 120 Kč) za prohledání aktovky cestujícího; cizí diplomat, který zradil svou vlast, dostal za důležitou zprávu 25.000 dolarů (dnes 600.000 Kč). Zkušební vyzvědači, většinou důstojníci, dostávali ročně 5000—10.000 dolarů (dnes 120.000—240.000 Kč) a kromě toho byly jim hrazeny veškeré zvláštní výdaje. Rakušané zaplatili svému agentu 100.000 dolarů (dnes 2.400.000 Kč) za zničení italské válečné lodi. Američané platili dobře: 10.000 dolarů (dnes 240.000 Kč) za bezpečnou zprávu o pohybu německé úderné divise, 500 dolarů (12.000 Kč) za mapu opevnění Helgolandu.

Spojenecké zpravodajství zaplavilo roku 1917 všechna významná místa v Německu (hlavní stan, stany skupin armád a armád, Kruppovy závody Berlín a Kiel, ba dokonce i zpravodajská střediska Antverpy a Lörrach) svými agenty — muži, ženami i dětmi. Ti zasílali své zprávy resp. dostávali úkoly skrze agenty-chodce nebo smluvnými telegramy a dopisy, poštovními holuby, letouny nebo radiotelegraficky. Umístění agentů nebylo tak obtížné; nesnadnější bylo organizovat včasné dodávání zpráv. Francouzský agent získal včas zprávu o německé ofenzivě v květnu 1918; než ji však Francouzové dostali, byli Němci po druhé na Marně.

Většina agentů byla dirigována do Německa neutrálními zeměmi. Opevněnou frontou nebylo je možno posílat. Zřídka bylo lze k tomu účelu použít letounu. Přes hranice Německa se dostali agenti buď jako řádní cestující nebo podloudně.

Protože to byli často příslušníci neutrálních států, záminka k návštěvě Německa se našla. K výzvědné službě se dali také najímat němečtí nezávislí socialisté a němečtí zběhové. Spojenečtí agenti byli též ve všech osadách neutrálních států na hra-

nicích Německa. Ti sbírali zprávy o náladě civilního obyvatelstva i armády v Německu.

Všecky německé důležitější železniční trati, které směřovaly k spojenecké frontě, byly sledovány agenti zvanými „hlídači vlaků“. Jejich povinností bylo hlásit denně počet a druh vlaků, které kontrolovanou stanicí (byly to zvláště Mety, Kolín n. R., Mohuč, Coblenz) projely. Šlo zvláště o transporty vojsk, zásobovací a nemocniční vlaky. Zpráva takového agenta na příklad zněla: „N a z á p a d: 2 vlaky: jeden o 20, druhý o 23 vozech — oba s pěchotou.

5 nákladních vlaků: o 28 vozech s letouny, o 23 a 34 a 31 vozech s municí, o 3 vozech s dělostřelectvem.

N a v ý c h o d: 2 vlaky Červeného kříže plné raněných.“

Tyto zprávy byly z těch nejhodnotnějších, které spojenci dostávali. Dovolovaly učinit si obraz o situaci a o úmyslech německého velení. Získat je nebylo nikterak snadné. Agenti musili mít dobré výmluvy, aby ospravedlnili svůj stálý — i několikaletý — pobyt poblíž nádraží. Nejvýhodnější bylo, byl-li tímto agentem železniční zaměstnanec. Zprávy přicházely přes Holandsko.

Po bolševické revoluci v Rusku (listopad 1917) převzali Američané ruskou zapracovanou agenturní síť v Holandsku a v Německu. To byla pro Američany velká výhoda, protože jim scházely styky a zkušenosti v Evropě. Jeden z bývalých ruských agentů hlásil v zimě 1917—18 z Essenu: „Němci mají nové dalekonosné dělo, které může střílet z fronty až do Paříže. Vynálezce: baron von Münchhausen.“ Francouzové této zprávě nevěřili.

Když v březnu 1918 dopadl první granát tohoto děla do okolí Paříže, oznamovala francouzská zpráva, že německá letadla s velké výše bombardovala Paříž. Na stopu „Tlusté Berty“ — jak Francouzové toto dělo později nazývali — přivedla Francouze přece jen nepovšimnutá zpráva amerického agenta.

Když americká armáda v létě 1918 připravovala útok u St. Mihiel, připravila pro Němce léčku. Vykonal v prostoru Belfort klamné přípravy pro novou americkou armádu. Americký zpravodajský důstojník zanechal „omylem“ ve svém bytě v hotelu kopírovací papír, kterého bylo použito při psaní klamné zprávy o stavu amerických příprav k útoku do Alsaska. Tento papír z bytu důstojníka skutečně zmizel.

Ve Švýcarsku v Bernu americká legace sháněla zároveň mapy a zprávy o Alsasku. Němci poplašení těmito přípravami dali za úkol své zkušené a krásné vyzvědačce Rusce, aby získala zprávy od amerického vojenského atašé.

Seznámila se s ním — atašé ji pozval na večeři. Jaký div, že při večeři atašé byl „zpit“ a „usnul“. Krásná Ruska vytáhla mu z kapsy obálku, která obsahovala pokyny, aby atašé získal ve Švýcarsku lidi obeznalé s poměry v Alsasku a s tamějším nářečím. Než se atašé „probudil“, byla obálka i s obsahem zase na místě. Jak se asi Němci divili — o 14 dní později —, když americký útok nebyl proveden do Alsaska, kam již byly dirigovány posily, ale u St. Mihielu!

Spojencům velmi prospěla činnost amerického agenta-Čecha Emanuela Vosky, který má značné zásluhy o pád Rakousko-Uherska a o naše osvobození. Pomocí našich amerických krajanů vybudoval v Americe zpravodajskou síť u rakousko-uherských a německých legací. Jeho zprávy pomohly odhalit pikle ústředních mocností, které chtěly americké veřejné mínění získat pro sebe.

Později byl Voska pověřen řídit americké zpravodajství v Itálii v Padui, odkud podkopával rakousko-uherské mocnářství, hlavně propagandou. Podporoval též vybudování naší italské legie. Sám v přestrojení podnikl cestu až do Berlína a tam poslal šéfovi německého obranného zpravodajství, který mu sliboval šibenici — svou vlastní rukou podepsanou fotografií.

Výzvědná činnost nebyla zastavena ani po uzavření příměří, protože Spojenci musili být na střehu před další možnou revolucí v Německu (viz příklad Ruska r. 1917).

V době zasedání mírové konference v Paříži získávala v Berlíně zprávy pro americkou mírovou delegaci americká žurnalistka a dva policejní seržanti A—1 a A—2. Agent A—1 dodával zprávy o plánech německých spartakistů. Pomocí písáčky z německého ministerstva války získal kopii plánu na reorganizaci německé armády. Tento plán přišel do Paříže právě v době, kdy se projednávalo odzbrojení, a měl na další jednání značný vliv.

V té době se pokusila mezinárodní skupina komunistů vyvolat vzpouru v americkém a kanadském vojsku v Coblenzi. Tato skupina vytiskla v Düsseldorfu letáky vyzývající vojáky k vzpouře proti kapitalistickým velitelům. Letáky měl do Coblenze dopravit soudruh „Siegfried“ — náhodou americký agent —, takže se vzpoury sešlo.

Američané musili ve Francii rozvinout též rozsáhlé obranné zpravodajství. Že se Němci o ně zajímali, o tom svědčí tento dotazník určený pro německé vyzvědače:

Kterou cestou jedou americké transporty do Evropy a v kterých francouzských přístavech vykládají?

Kolik a jaké druhy vojska přistaly v jednotlivých přístavech?

Které francouzské přístavy se rozšiřují pro Američany?

Sotva 1. americká divise byla naložena do lodí, zachytili Američané v New Yorku telegram odesílaný do Holandska, který udával přesně její slů. Ve Francii v přístavu St. Nazaire očekávali vysazení této divise již němečtí agenti.

Kromě obranné zpravodajské služby u vyšších jednotek a vojskových těles v poli měli Američané v etapě ve Francii i v Itálii 500 mužů t. zv. „zpravodajské policie“ (intelligence police), jejíž úkolem byla jen honba na vyzvědače.

Žádná armáda světa nebyla tak mezinárodní jako armáda Spojených států: mluvilo se v ní 51 jazyky. Proto úkolem obranné zpravodajské služby bylo též zjišťovat v ní státně nespolehlivé živly. Nebylo jich málo: 77. divise před naložením vyloučila na 900 státně nespolehlivých mužů. Ti byli zařazováni do pracovních jednotek nebo odesíláni do koncentračních táborů.

Přes to se americká armáda nezbavila všech nespolehlivých živlů. Před prvním americkým útokem na francouzském bojišti — prováděla jej 1. americká divise — pokusil se přeběhnout k Němcům v noci před útokem poddůstojník 1. americké divise německé národnosti. Na štěstí — pro Američany — němečtí strážníci — nevědouce o jeho úmyslu — jej zastřelili.

U každého velitelství etapního okrsku ve Francii byl přidělen zpravodajský důstojník, který měl k dispozici asi tucet poddůstojníků „zpravodajské policie“. Ti pracovali v uniformě nebo v občanském oděvu — často jako číšníci nebo dělníci. Zpravodajská policie to byla, která zastavila vydatný zdroj německých zpráv: nálepky na nákladních vagonech, které označovaly náklad, stanici určení a vojenský útvar.

Zpravodajská policie střežila též americký hlavní stan a hlavního velitele generála Pershinga, který ostatně měl k své ochraně u sebe stále dva revolvery.

Místem, kde se vyzvědačství výborně dařilo, byla Paříž. Byla plná centrálních úřadů, politiků, důležitých válečných podniků, tisíců důstojníků a vojáků ze všech spojeneckých armád a ze všech front — střizlivých, podnapilých i zamilovaných. Bylo tam mnoho snadno přístupných žen, z nichž většina pracovala pro některý stát — Německo, Francii, Anglii nebo Ameriku. Část důstojníků — i na velmi odpovědných místech — mluvila příliš mnoho. Zjistili-li to agenti (agentky) obranného zpravodajství, na příklad vhodně umístěnými diktafony, byli tito důstojníci svých míst zbaveni.

Členové zpravodajské policie v uniformě „starých mazáků“ z fronty nebo v občanském šatě jako dopisovatelé „Křesťanského hlasatele“ očekávali příjezd transportů z Ameriky a informovali pak hlavní velitelství o morálce došlých vojsk. Stej-

ným způsobem se ovšem informovali Němci pro svou potřebu! Tak na příklad v Havru měli Němci agenta, zaměstnaného v hotelu jako průvodčího autobusu. Když Američané naň přišli, nechali jej nerušeně pracovat, ale krmili jej nenápadně falešnými zprávami.

Obranné zpravodajství se musí snažit znemožnit jakékoli spojení vyzvědačů s cizím zpravodajstvím. Proto dozírá nejen na radiotelegrafii, telegraf, telefon, listovní poštu, ale též v hotelích, v přístavech, na hranicích neutrálních států a p.

Nejvýhodnějším pojitkem pro vyzvědače je radiotelegrafie — je však také pro ně pojitkem nejnebezpečnějším, poněvadž prozrazuje nejen odesílatele, ale i příjemce. Na lodích byla pod dozorem celá posádka, v přístavech, v hotelích a na železničních veškerí zaměstnanci. Nejpečlivější byly střeženy hranice Švýcarska, kudy procházelo mnoho zpráv nejrozmanitějšími způsoby: v zlaté korunce zubu, v podrážce bot, v rukojeti kartáčku na zuby, v tabáku dýmky (vyzvědač si ji zapálil, když byl dopaden), v plínech nemluvnat. V jediné pohraniční stanici — Bellegrade — chytili Francouzi za války sto vyzvědačů.

Všecky telegramy, které z Francie odcházely do neutrálních zemí, byly pečlivě přezkušovány. Když telegram „Otec je mrtev“ změnil censor na „Otec zemřel“, přišel obratem dotaz: „Je otec mrtev — nebo zemřel?“ Podezřelé telegramy byly zadrženy.

Za války stále se udržovaly pověsti o německých radiových stanicích poblíž francouzských přístavů, které prý dávaly do Německa zprávy o amerických lodních transportech. Tyto pověsti se ani v jediném případě nepotvrdily. Zato bylo zjištěno, že německé ponorky vysazovaly často na francouzském pobřeží agenty s podobnými úkoly.

Americká censura zásilek dopravovaných po lní poštou nepřišla za celého trvání války na jediného vyzvědače v americké uniformě. Vyskytly se jen případy, kdy někteří vojáci chtěli ukójit zvědavost příbuzných nebo přátel a oznamovali jim smluvnými značkami — někdy i tajným inkoustem — místa svého pobytu, sousední pluky nebo směr pochodu. Svědčí to o dobře pracujícím obranném zpravodajství v armádě.

Zajímavé je, že nikdy žádný vyzvědač USA. nebyl odměněn za své služby válečným řádem. V té věci nebyla americká republika vděčná.

Z cizích revuí.

BELLONA, r. XVII. (1935), díl XLVI., seš. 1—3 (červenec—prosinec).

Mjr. gen. št. Jan Rzepecki: Doktrína průzkumného útoku na postavení.

V podstatě jde o trvale ožehavý problém t. zv. zahajovacího boje, řízeného velitelem vyšší jednotky, vedeného početně nejslabšími silami pěchoty (podle Lucase — rotami) s podporou pokud možná veškerého dělostřelectva vyšších jednotek za účelem získání zpráv o hodnotě dotyku nepřítele spolu s dobytím významných míst pro vlastní útok valných sil nezbytně potřebných!

Autor vyslovuje nejdříve pochybnost o účelnosti zahajovacího boje v boji pohybovém, neboť protivník, který dnes klade odpor a vzbudí dojem úmyslu obrany, na čáře dotyku, zítra pod vlivem všeobecné situace na vzdálenější frontě může ustoupiti a útok valných sil udeří i po zahajovacím boji „do prázdna“.

V dalších úvahách analyzuje autor, jak dalece bude možno zahajovacím bojem odhaliti sestavu nepřítele a zejména zjistiti jeho palebné zdroje, aby se staly užitečnými cíli pro palebnou podporu hlavního útoku. Za tím účelem musel by zahajovací boj demonstrovati silou i rozlohou hlavní útok — není tomu tak; útok